

Jokaisella eurooppalaisella oikeus lukutaitoon

Johdanto

Lukutaito on olennainen ihmisen kehitykselle. Se mahdollistaa täyden ja tarkoituksellisen elämän sekä rikastuttaa niitä yhteisöjä, joissa elämme. Lukutaidolla tarkoitetaan kykyä lukea ja kirjoittaa niin hyvin, että yksilö pystyy tehokkaasti ymmärtämään ja käyttämään kirjallista viestintää kaikissa painetuissa tai sähköisissä medioissa.

Lukutaito on perusedellytys kaikenlaiselle oppimiselle. 2000-luvun tietoyhteiskunnissa, joissa uudet teknologiat leviävät nopeasti ja työympäristöt muuttuvat jatkuvasti, lukutaidon kehittäminen ei ole enää sidoksissa lapsuuteen ja nuoruuteen, vaan se on koko elämän mittainen tarve ja vaatimus.

Euroopan lukutaitohaaste

Euroopassa joka viidennellä 15-vuotiaalla ja lähes 55 miljoonalla aikuisella ei ole riittävää lukutaitoa. Tämä vaikeuttaa heidän työnsaantiaan, lisää heidän riskiään köyhyyteen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen sekä rajoittaa heidän mahdollisuuksiaan osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja kulttuuritapahtumiin, elinikäiseen oppimiseen ja henkilökohtaiseen kasvuun.

Euroopan komissio toteaa, että viimeisten 10 vuoden aikana eurooppalaisten lukutaito ei ole juurikaan kohentunut. Kannustavilla toimilla lukutaidon tasoon pystytään silti vaikuttamaan. Tämä julistus osoittaa, että oikeanlaisella tuella lapset ja nuoret voivat saada vahvan lukutaidon ja aikuiset pystyvät kehittämään lukutaitoaan sekä ottamaan paikkansa yhteiskunnassa.

Eurooppalaisten perusoikeus lukutaitoon

Jokaisella eurooppalaisella on oikeus lukutaitoon. EU:n jäsenmaiden tulisi taata jokaiselle kansalaiselleen – yhteiskuntaluokasta, uskonnosta, etnisestä taustasta ja sukupuolesta riippumatta – mahdollisuudet kehittää lukutaitoaan siten, että se riittää kirjoitettujen tekstien tehokkaaseen ymmärtämiseen ja kirjalliseen viestintään sekä painetussa että digitaalisessa muodossa.

11 edellytystä lukutaidon perusoikeuden toteutumiseksi:

1. **Lapsia** rohkaistaan kotona kehittämään lukutaitoaan.
2. **Vanhemmille** annetaan ohjausta lasten lukutaidon tukemisessa.
3. **Kohtuuhintaisessa, korkealaatuisessa esiopetuksessa tai päivähoidossa** edistetään lapsen kielen sekä lukutaidon kehitystä.
4. **Korkealaatuinen lukutaidon opetus** lapsille, nuorille sekä aikuisille on kaikkien oppilaitosten ydintehtävä.
5. **Kaikkien opettajien koulutus ja täydennyskoulutus sisältävät lukutaidon opetukseen liittyviä opintojaksoja**, jotta heillä olisi valmiudet vaativaan tehtäväänsä lukutaidon opettajina.
6. **Digitaalisen osaamisen tärkeyttä** painotetaan kaikissa ikäryhmissä.
7. **Vapaa-ajan lukemista** tuetaan aktiivisesti ja siihen kannustetaan.
8. **Kirjastopalvelut** ovat hyvin saatavilla ja kirjastot hyvin varusteltuja.
9. **Lapset ja nuoret, joilla on lukemisvaikeuksia**, saavat asianmukaista ja asiantuntevaa tukea lukutaitonsa kehittämisessä.
10. **Aikuisia tuetaan** kehittämään sellaisia lukutaidon osa-alueita, joita he tarvitsevat yhteiskuntaelämään osallistuakseen.
11. **Päätäjät, opetusalan ammattilaiset, vanhemmat sekä yhteisöt** työskentelevät yhdessä, jotta jokaiselle kaikissa yhteiskuntaluokissa ja kaikilla koulutusasteilla voidaan taata tasa-arvoiset mahdollisuudet kehittää lukutaitoaan.

Tekijät: Renate Valtin (puheenjohtaja), Viv Bird, Greg Brooks, Bill Brozo, Christine Clement, Simone Ehmig, Christine Garbe, Maurice de Greef, Ulrike Hanemann, Kees Hammink, David Mallows, Fabio Nascimbeni, Sari Sulkunen, Giorgio Tamburlini.